

NOVIČE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v saboto 6. oktobra 1855.

List 80.

Kako posebno lepo zelje si zrediti.

Med zeljem in zeljem se vé da je velik razloček. Lepe, debele pa terde glave so veselje gospodarja in gospodinje, pa tudi veselje vsake kuharice in tistega, ki ga vživa, — če pa je glava le mehak in pernat kodravec, kdo mara za tako zelje!

Lepšega zelja (kapúsa), kakor ga vidimo na zelnikih v fari Marije Divice v Polji in posebno v Kašlji, ga menda ni na svetu, in vendar zemlja tega polja ni debela in mastna, marveč pešena.

Kaj nek počenjajo tukajšni gospodarji, da si izrejajo tako lepo zelje, ki jim tudi vsako leto, če ne pride kakošna posebna uima čez-nj, privabi lep dobiček? Neki prijatelj nam je povedal, kako ravnajo z njim, in ker bi bilo dobro, da bi se povsod ravnalo tako, povémo kar smo zvedili natanko.

Zelnik gleštajo po navadi, kakor drugod; navozijo gnoja, ga raztrosijo po njivi in jo izorjejo in obdelajo.

Kadar pride čas saditi sajenice (flance), skopljejo po poldrugi čevljev saksebi jamice, kakih 4 ali 5 perstov globoke in za dlan široke; v te jame pomečejo blata iz sekreta, in ko potem na-nj pogrebejo iz jam izkopano parst, ne vsade sajenice v to jamo ali v gnoj, ampak vsako tikoma gnojne jamice, zraven v zemljo. Korenine vsih sajenic (flanc) pa, preden jih sadé, še pomočijo v lonec, ki je s sekretnim blatom napolnjen.

Lejte! to je vsa skrivnost, ktera dela tiste lepe zelnike, ktere vsak občuduje, kdor jih le vidi, in kateri donašajo enemu samemu gospodarju po 100 fl. in še več dobička na leto iz prodanega zelja. Da ima človeško blato prečudno rodovitno moč v sebi, je vsakemu znano, — da si zamore te žonte vsak gospodar toliko pri svojem domu napraviti, kolikor je za zelnik potrebuje, je menda tudi gotovo. Vsak ima tedaj lahko pripomoček pri rokah. Le to, zares umno ravnanje si je zapomniti, da se ne sadi nobena sajenica v gnoj, ker bi ji bil prehud, ampak tikoma zraven, ob kraj gnojne jame, iz ktere se rodoviti bližnja zemlja počasi, da se nježne koreninice napivajo malo po malem tistega izlečka, ki tako čudovito pospešuje rast berhkega zelja.

Kakor naše pridne Krakovčanke znajo rodoviti svoje gredice, tako so kmetovavci okoli Kašlja in okolici ti res prvi mojstri za zelje; ne gnjusi se jim delo, iz kterelega rastejo goldinarji.

Že spet se kaže, da gnoj pa le gnoj je tista „compnija“, v katero bi mogli vsi kmetovavci od konca do kraja terdno verovati.

Naj pridni gospodarji in gospodinje prihodnje leto ne pozabijo svoj zelnik po kašeljsko obdelati!

Od setve gojzdnega drevja.

Od oprav pri setvi gojzdnega semena.

(Dalje.)

Bukvico je tudi nar boljše na jesen sejati, ker se tudi ne dá lahko hraniti. Kar bi se je pa po go-

lih prostorih posejalo, naj se le malega travna na spomlad opravi, zakaj klice bukvic v jeseni posejanih, zgodaj na spomlad prebodejoče in tolikanj občutljive, bi brez zavetja jele mraza konec jemati. Bukvica ne smé čez perst globoko pod zemljo priti, in rahla mora parst biti na nji, drugači klice premehke bi ne zamogle iz zemlje bosti. V jeseni posejana bukvice zgodaj na spomlad prebode, po spomladanski posetvi pa v 4 do 6 tednov. Le malo bo moč bukovic po golih prostorih zarediti; preobčutljiva je v mladosti, hoče biti v zavetju pod semenščakom svojim ali med drugim drevjem. Bukva tudi za nizke logove dobra ni; prezgodaj porobki ostarajo in ozeleniti obnemagajo. Med hrastjem že odraščeni jo bomo nar lažje zaredili. Če vendar kaka vas želi tudi bukovic po spašnikih si zarediti, naj drugo drevje vmes zaséje, da bo mladim bukvicam zavetje delalo: vzame naj 2 polovnika bukvice, 20 verčev brezovega, in 6 verčev borovega semena na oral. Al kmali naj se borovje izseka, kakor hitro da nekaj zraste in bukovo mladje lahko brez njegovega zavetja ostane; breza pa ne bo delala zabave. Tudi okoli nizkih logov zamoremo ob kraji nekaj bukvice posejati, da si zale bukove prihranjence za dober rokodelni les pridelamo.

Gabrovo posetev, zvon kake majhine, na jesen opravi. Ne smé biti rahla zemlja, zadosti je le enmalo načeta, da seme do gole zemlje pride. S travo ali žernjovcem preraščene tla se morajo pred okopati kaj pa da, potem pa naj se vležejo ali naj se poho-dijo z živino. V tako vležano zemljo naredi plitve ozke jarčiče ali jamke z grabljami, gabrovega semena va-nje posuj, zapargaj ga rahlo rahlo zopet z grabljami ali kakim ternjevim šopom, da čez pol pavca pod zemljo ne pride. To tudi storí, če gaber med hrastje ali drugo drevje poseješ, namreč potem, ko je želod ali drugo težko seme že posejano, prereni goveda čez setvišče ali pa pusti tla ene dni vležati se, in potlej še le sej gaber, kakor si slišal. Kjer je zemlja za hrast preplitva in prepeščena, bomo nizke logove z gabrom in brezo zaredili, nekaj javorja in maklena vmes; dosti bo 4 polovnike izmancanih šopkov ali pa 16 verčev čistega gabra na oral, in z njim 10 verčev brezovega in toliko javorovega semena. Ne ostraši se, če kmali gabrovih klicev ne vidiš, oklije namreč zernje v jeseni posejano, še le čez poldrugo leto, spomladi sejano pa čez leto.

Lom ali brest bodeš nar priložnejše sejati kmali ko seme dozori, to je, poleti mesca rožnika; tako ti bodo rastičice do jeseni že 6 ali 8 pavcov zrastle, in dovolj okrepčane zimo prenesti zamogle. V nizkih logovih med hrastjem ali gabrom bomo brestje zasejali in vzeli za pobrazdino ali poverstično setvo 8 verčev semena na plug, ali še kaj manj. Ne smé se clo nič s parstjo zakriti, in priložno bo ob poletji zasejati ga na prostorih že v jeseni z drugo drevnino obdelanih; zemlja bo že dobro vležana in le enmalo se z grabljami izpergá. V tistem vremenu in pohlevnem dežji se mora posejati, da se kmali zemlje prime. Hi-